

NEMESFÉMEK

- A nemesfémek gazdasági szerepe sokrétű, értékhordozó szerepük mellett ipari felhasználásuk is igen jelentős.
- Az arany hosszú ideig a nemzetközi pénzügyi rendszer alapjául szolgált. Annak ellenére, hogy ez már nem igaz, ez a nemesfém továbbra is szerepet játszik az államok monetáris politikájában.
- Magyarországon az 508/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet szabályozza a nemesfém tárgyakkal kapcsolatos hatósági kötelezéseket, illetve a nemesfém tárgyak készítését és díszítését.
- A kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény teszi kötelezővé a nemesfém-ből készült ékszerek, díszműáruk és egyéb tárgyak forgalmazására irányuló szándék bejelentését.
- A 365/2016. (XI.29.) Korm. rendelet a Budapest Főváros Kormányhivatalát jelöli ki a nemesfém-ből készült ékszerekkel, díszműárukkal és egyéb tárgyakkal folytatott gazdasági tevékenység felügyeletére.
- Az Európai Unión belüli kölcsönös elismerés elve a nemesfémekre is vonatkozik.
- A fémkereskedelemtől általában a 2013/14-es [Infojegyzetünkben](#) talál egy régebbi összeállítást.

A [T/7694.](#) számú törvényjavaslat többek között módosítja a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvényt, hogy kiterjessze a vállalkozások bejelentési kötelezettségét a nemesfémek felvásárlására, így csökkentve a pénzmosás esélyét. Jelen Infojegyzet bemutatja a nemesfémek jellemzőit, áttekinti azok gazdasági szerepét és a velük folytatott gazdasági tevékenység hatályos szabályait.

1. ábra: Nemesfémek

Forrás: [Infoszolg/Természet Világa 2002.](#) / [Encyclopaedia Britannica 2008.](#)
/ [Provident Metals](#)

A NEMESFÉMEK GAZDASÁGI SZEREPE

Az alábbiakban a nemesfémek gazdasági szerepének néhány fontos és érdekes részéről lesz szó röviden.

A nemesfémek **felhasználása** kapcsán általában a **pénzermék** és az **ékszerek** jutnak először az emberek eszébe. Nem is csoda, hiszen ellenálló képességük, ritkaságuk és szépségük révén egyedülállóan alkalmasak ilyen irányú felhasználásra ([Inzelt, 2002](#)), viszont a nemesfémek **ipari felhasználása** is rendkívül sokrétű. Például a számítógépektől kezdve a napelemekig rengeteg **elektronikai cikk** használ különféle nemesfémeket. Emellett az **egészségügyi** felhasználásuk is jelentős. Az **arany**nak

elsősorban a **sugárterápiában** és a **fogorvosi kezeléseknél** van szerepe (pl. koronák), míg az **ezüst** a **röntgenképek előhívásakor** használatos, de **antibiotikumok** alapanyagaként is megjelenik. Az **olajfinomítástól**, amiben a **platinának** van szerepe, az **úrutazásig**, ahol az **aranyat** használják **szigetelőanyagként**, **rengeteg további** felhasználási területe van még a nemesfémeknek ([Provident Metals](#)).

A nemesfémek tulajdonságai **gyakori befektetési eszközökké** is teszik őket. A különböző **nemesfémek árfolyamát más-más tényezők befolyásolják** ([Palmer](#), 2019):

- **Arany:** árát elsősorban a gazdasági és politikai események irányítják, mivel a már felhalmozott arany jelentős túlsúlyban van az újonnan bányászotthoz képest.
- **Ezüst:** árfolyamát jobban befolyásolja az ipari kereslet és a kínálat viszonya, mint az arany esetében, ami nagyobb ingadozásokat eredményez annak árfolyamában.
- **Platina:** Az autógyártásban, azon belül is a katalizátorok gyártásában betöltött fontos szerepe miatt a platina árfolyamára kiemelt hatással van az autóipar. Stabil gazdasági és politikai körülmények között a platina árfolyama – ritkaságából fakadóan – az aranyénál is magasabb.

Fontos megemlíteni az **arany szerepét a nemzetközi monetáris rendszerben** is:

- Az XIX. században általánosított **aranystandard** rendszer a pénzkínálatot globálisan a megtermelt arany mennyiségéhez kötötte ([Veres](#), 2017), ezáltal a történelem első nemzetközi pénzrendszerének alapjává téve az aranyat. A két világháború között ez a rendszer felbomlott (Lásd: [Carl Menger Intézet](#), 2019).
- A második világháború után létrehozták az úgynevezett **Breton Woods-i rendszert**. Bár "*a nagy devizák (pl. angol font, francia frank) árfolyamát az amerikai dollárhoz kötötték, és csak szűk sávban engedték azokat lebegni*", a dollár árfolyama az aranyhoz volt kötve (1 uncia arany= 35 USD),

„az Egyesült Államok pedig a rendszerhez tartozó jegybankok számára ezen az árfolyamon szabad arany konverziót biztosított”(Veres, 2017).

- Amikor **1971-ben** az USA megszüntette a dollár aranyparitását, az **arany elvesztette alapvető szerepét a nemzetközi pénzrendszerben**.
- Ennek ellenére **ma sem érdemes figyelmen kívül hagyni**, hiszen a nemzetközi politikai és gazdasági bizonytalanságok hatására a **világ sok országa**, Kínához vagy Oroszországhoz hasonlóan **növelte az aranytartalékát** vagy legalábbis **hazavitte külföldön tárolt aranytartalékának** valamekkora részét, **mint ahogy azt Magyarország is tette** ([Origo.hu](#), 2019 & [Novekedes.hu](#), 2018).

A **nemesfémek illegális gazdasági tevékenységekben** betöltött szerepe is említésre méltó. Az Nemzetközi Valutaalap jelentése szerint, a nemesfémek kereskedelme a **korruptióhoz, csempészethez, drog- és fegyverkereskedelemhez, illetve a terrorizmus finanszírozásához** is köthető ([Mathias & Feys](#), 2014). A nemesfémek több okból is **ideálisak illegális tevékenységből származó vagyontárolására vagy mozgatására**. Ezek közül sok megegyezik a legális befektetés céljából vásárolt nemesfémek vonzerejének okaival ([Mathias & Feys](#), 2014 & [Financial Action Task Force & Asia/Pacific Group on Money Laundering](#), 2015):

- világszerte elfogadottak,
- ellenállóak,
- súlyukhoz képest magas az értékük,
- könnyen csempészhetők (szagtalanok, leolvashatók stb.),
- az aranykereskedelem nemzetközi szinten sok helyen alullelőrzött és nagyrészt készpénzalapú,
- az arany kinyerésének legfontosabb helyei közül sok olyan országban található, ahol nincsenek meg a megfelelő intézményi keretek a termelés és kereskedelem ellenőrzésére.

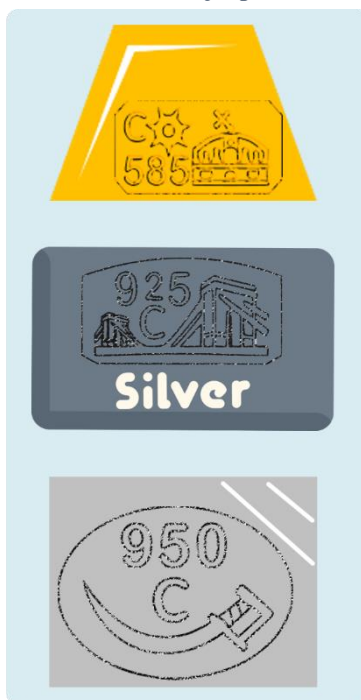
**A NEMESFÉMEKKEL KAPCSOLATOS
TEVÉKENYSÉGEK SZABÁLYAI**

Magyarországon az [508/2017. \(XII. 29.\) Korm. rendelet](#) az aranyat, az ezüstöt, a platínát és a palládiumot tekinti nemesfémnek. A rendelet azokat a tárgyakat tekinti nemesfém tárgyakként, amelyekben a nemesfém-tartalom eléri az **adott nemesfémre meghatározott finomsági fokot**. A rendelet bejelentéshez köti a nemesfém tárgyak készítését és díszítését, kivéve, ha a tevékenység muzeális intézményben műtárgyvédelmi tevékenység keretében történik.

A kereskedelemről szóló [2005. évi CLXIV. törvény](#) 4. §-a szerint, a vállalkozásoknak nemesfém-ből készült ékszerek, díszműárúk és egyéb tárgyak forgalmazására irányuló szándékot is be kell jelenteni, mégpedig a kereskedelmi hatóságnak. A [365/2016. \(XI.29.\) Korm. rendelet](#) szerint Budapest Főváros Kormányhivatala tölti be a kereskedelmi hatóság szerepét a nemesfém-ből készült ékszerek, díszműárúk és egyéb tárgyak esetében. A hatóság feladatai (508/2017 (XII. 29.) Korm.):

- Tanúsítja a rendeletben meghatározott feltételeknek megfelelő nemesfém tárgyak nemesfém-tartalmát.
- Gondoskodik fémjellel történő ellátásukról.
- Külföldről származó nemesfémek esetében egyenértékűségi vizsgálatot folytat.
- Engedélyezi a kereskedő részére az egyedi névjel alkalmazását.
- Nyilvántartja a nemesfém tárgyak és termékek készítésével, javításával, árverezésével és forgalmazásával foglalkozók tevékenységét.
- Megsemmisíti a hamis fémjellel, névjellel, valamint a megtevesztő hivataljellel, finomsági fokot kifejező számjellel, illetve a nemesfém tárgyon

2. ábra: Fémjel példák

Forrás: [508/2017. \(XII. 29.\) Korm. rendelet](#).

feleslegessé váló fémjellel.

- Stb.

A [T/7694. számú törvényjavaslat](#) célja, hogy kiterjessze a vállalkozások elektronikus bejelentési kötelezettségét a nemesfémek forgalmazása mellett, azok felvásárlására is, ezzel csökkentve a pénzmosás lehetőségét.

Az [Európai Parlament és a Tanács 764/2008/EK rendelete](#) lefekteti a kölcsönös elismerés elvét az Európai Unión belül. Ennek értelmében „egy tagállam nem tilthatja meg a saját területén egy másik tagállamban jogszerűen forgalmazott termékek értékesítését, még akkor sem, ha azokat a hazai termékek esetében betartandó műszaki szabályoktól eltérő műszaki szabályoknak megfelelően gyártották” (764/2008/EK (3)). Ez rendkívül fontos az áruk szabad áramlásának szempontjából ([Európai Bizottság](#)), ami az EU négy alapvető szabadságelvének egyike ([Európai Parlament](#)) A kölcsönös elismerés megtagadása csak szigorúan korlátozott esetekben történhet (lásd erről a [2019/39](#). Infojegyzetet).

A nemesfémek esetében a kölcsönös elismerés legfontosabb szabályai a következők:

- A külföldről származó nemesfémek hatósági ellenőrzését és bejelentési kötelezettségét megkövetelheti egy tagállam.
 - Más tagállamból érkező független fémjelzéssel rendelkező nemesfém termékeket el kell fogadnia a célországnak.
 - Az Európai Unió bíróságának döntése szerint, egy másik tagállamban nemesfém-tartalma szempontjából elfogadott nemesfém termék csak rendkívüli esetekben utasítható vissza a célországban megszabott nemesfém-tartalom el nem érése miatt ([Európai Bizottság Vállalkozáspolitikai és Ipari Főigazgatóság](#), 2010).
 - Ebből kifolyólag az **508/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet 2. §-a** úgy rendelkezik, hogy a rendelet előírásai nem vonatkoznak azokra a nemesfém tárgyra, amelyeket:

- Az Európai Unió valamely tagállamában vagy Törökországban állítottak elő, illetve hoztak forgalomba.
- Az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes valamely EFTA-

államban állítottak elő, az ott irányadó előírásoknak megfelelően, feltéve, hogy az irányadó előírások a fogyasztók védelme tekintetében az e rendeletben meghatározottal egyenértékű védelmet nyújtanak.

Források:

- Az Európai Parlament és a Tanács [764/2008/EK Rendelete](#) (2008. július 9.) az egyes nemzeti műszaki szabályoknak a valamely másik tagállamban jogszerűen forgalmazott termékekre történő alkalmazására vonatkozó eljárások megállapításáról és a 3052/95/EK határozat hatályon kívül helyezéséről.
- [2005. évi CLXIV. törvény](#) a kereskedelemről.
- [508/2017. \(XII. 29.\) Korm. rendelet](#) a nemesfém tárgyakkal kapcsolatos hatósági feladatokról és hatósági eljárási szabályokról, valamint a nemesfém tárgyak készítésének és díszítésének szabályairól szóló kormányrendelet.
- [365/2016. \(XI. 29.\) Korm. rendelet](#) Budapest Főváros Kormányhivatalának egyes ipari és kereskedelmi ügyekben eljáró hatóságként történő kijelöléséről, valamint a területi mérésügyi és műszaki biztonsági hatóságokról
- Carl Menger Intézet. [Keynes és az aranystandard: egy könyv apropóján](#). 2019. Utolsó elérés: 2019.09.19.
- Encyclopaedia Britannica. [Noble metal](#). 2008. Utolsó elérés: 2019.09.19.
- Európai Bizottság. [Mutual Recognition](#). Utolsó elérés: 2019.09.19.
- Európai Bizottság Vállalkozáspolitikai és Ipari Főigazgatóság. [Útmutató: A kölesönös elismerésről szóló rendelet alkalmazása nemesfém tárgyakra](#). 2010.
- Európai Parlament. [A belső piac](#). Ismertető az Európai Unióról. Utolsó elérés: 2019.09.19.
- Financial Action Task Force és Asia/Pacific Group on Money Laundering. [Money laundering / terrorist financing risks and vulnerabilities associated with gold](#). 2015.
- Inzelt György. 'Nemesek és nehezek: Ezüstöske és társai'. *Természet Világa*, 133 (2), 2002.
- Novekedes.hu. [Itt az új aranyláz: ezek az országok halmozták fel a legtöbb aranyat](#). 2018. Utolsó elérés: 2019.09.19.
- Mathias, Emanuelle és Bert Feys. [Implementing AML/CFT Measures in the Precious Minerals Sector: Preventing Crime While Increasing Revenue](#). Nemzetközi Valutaalap, 2014.
- Origo.hu. [Egyetlen meghökkentő ábrán a világ országainak aranytartalmak](#). 2019. Utolsó elérés: 2019.09.19.
- Palmer, Barclay. [A Beginner's Guide to Precious Metals](#). Investopedia. 2019. Utolsó elérés: 2019.09.19.
- Provident Metals. [Modern Uses of Precious Metals](#). Utolsó elérés: 2019.09.19.
- Veres István Attila. [Bevezetés a devizapiaci kereskedésbe](#). *Magyar Nemzeti Bank Oktatási Füzetek*.